

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Direcția Generală Investigații

**Raport de activitate
(mai - decembrie 2006)**

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

Cuprins

Introducere.....	3
Șantierul Arheologic Sighet	4
Publicații	5
Conferințe și seminarii	6
Proiecte de cercetare în curs de derulare	8
Proiecte muzeale	19
Centrul de Studii asupra Comunismului și Postcomunismului	20
Parteneriate media	21
Relații cu publicul	22
Anexa 1 Raport privind cercetările arheologice desfășurate în cimitirul săracilor din Sighet (Județul Maramureș) -campania din iulie 2006-.....	24
Anexa 2 Raport privind cercetările arheologice desfășurate în cimitirul săracilor din Sighet (Județul Maramureș) -campania din iulie 2006-.....	33
Anexa 3 Lista participanților la săpăturile de la Sighet -campania 2006-.....	48

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

Introducere

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR) a fost înființat la 21 decembrie 2005, prin Hotărârea de Guvern nr. 1724/2005 (publicată în Monitorul Oficial nr. 1.195 din 30 decembrie 2005). IICCR are obligația, alături de alte instituții ale statului, să cerceteze crimele și abuzurile comunismului. Institutul este specializat în adunarea dovezilor care să probeze natura criminală a regimului comunist, sub toate aspectele sale. În plus, elaborarea unor programe educaționale, având ca tematică prezentarea totalitarismului comunist, era absolut necesară, iar IICCR și-a propus să se implice în acest proces. De altfel, misiunea Institutului este precizată foarte clar în Hotărârea de Guvern privind înființarea sa: „investigarea științifică și identificarea crimelor, abuzurilor și încălcărilor drepturilor omului pe întreaga durată a regimului comunist în România, precum și sesizarea organelor în drept în acele cazuri în care sunt depistate situații de încălcare a legii”.

Înființarea IICCR este legată și de necesitatea condamnării publice a comunismului, printr-o lege specială, și de comemorarea victimelor comunismului la nivel național. În fine, crearea acestui institut se înscrie într-o tendință mai largă, a condamnării comunismului la nivel european.

Institutul este o structură independentă care nu se substituie Parchetului sau altor organe de anchetă. Din punct de vedere legal, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România este o instituție publică cu personalitate juridică, aflată în subordinea Guvernului și în coordonarea Primului-Ministru. Conform legii de înființare, institutul are un mandat de 6 ani, cu posibilitatea de prelungire a acestei perioade.

Anul 2006 a fost pentru IICCR unul plin de neprevăzut. Din motive de natură birocratică, Institutul și-a început activitatea abia în luna iunie a anului 2006. Bugetul IICCR a fost alocat după patru luni de la înființare, renovarea sediului s-a încheiat în iunie și aceste dificultăți au făcut ca angajările să înceapă în luna mai. În același timp, experții Institutului au avut de înfruntat și ostilitatea unor structuri deținătoare de arhive prin întârzierea acreditărilor și a blocării accesului în diverse fonduri arhivistice. Cu toate acestea, IICCR a reușit să demareze o serie de proiecte care, sperăm, vor avea un impact important asupra modificării raportului societății românești cu regimul totalitar comunist.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

Șantierul arheologic Sighet

Prima acțiune „pe teren” a IICCR a fost inițiată prin deschiderea șantierului arheologic de la marginea orașului Sighetu-Marmației, în parteneriat cu Fundația Academia Civică – Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței și în colaborare cu Parchetul Militar.

Două sondaje arheologice au fost efectuate în perioada 19-21 iulie 2006, respectiv 2 – 8 noiembrie 2006, în locul cunoscut sub denumirea de „Cimitirul săracilor”. Scopul a fost acela de a analiza și verifica, cu ajutorul instrumentelor și metodelor specifice arheologiei, dacă în acel cimitir de la marginea Sighetului se găsesc îngropate rămășițele pământești ale unor foști deținuți politici, în special oameni politici din perioada interbelică, încarcerați și apoi decedați în penitenciarul de la Sighet. Astfel, Institutul a inițiat o nouă direcție de cercetare – arheologia contemporană, aplicată pentru prima dată în România postdecembristă la nivel instituțional. Acțiunile de acest fel urmăresc să producă dovezi materiale, care să probeze caracterul concentraționar criminal al regimului comunist din România, precum și condițiile de exterminare fizică a celor închiși pe criterii politice, etnice și religioase.

Săpăturile au fost asistate și coordonate de o echipă de arheologi de la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj și Muzeul de Istorie Aiud. Cele doua rapoarte arheologice, precum și lista cu membrii echipei care a participat la săpăturile din luna iulie sunt anexate prezentului raport de activitate (Anexele 1, 2 și 3). În anul următor, investigațiile de acest tip vor fi continuate și extinse și în alte locuri unde se presupune că ar exista gropi comune. Rezultatele descoperirilor vor fi sintetizate în următorul raport al IICCR sau vor constitui un volum distinct, în măsura în care cercetările de la fața locului vor impune acest lucru.

O parte din imaginile video înregistrate în timpul săpăturilor efectuate în luna iulie în șantierul arheologic Sighet au fost prelucrate într-un scurt metraj documentar pentru a fi prezentat publicului larg prin difuzarea pe diverse canale tv și pe un DVD atașat volumului *De ce trebuie condamnat comunismul* (Polirom, Iași, 2006).

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

Publicații

Primul anuar al Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România, apărut sub titlul ***De ce trebuie condamnat comunismul***, a fost publicat la Editura Polirom. Seria pe care acest prim volum o deschide își propune să răspundă la întrebarea-titlu prin: analiza instituțională a regimului comunist, descrierea activităților de poliție politică și prin identificarea abuzurilor și crimelor săvârșite în numele „luptei de clasă”, precum și a persoanelor responsabile.

Volumul cuprinde articole referitoare la funcționarea aparatelor represive ale statului comunist, la legislația represiunii și studii de caz care ilustrează relația dintre Partid și Securitate, pe de o parte, și diversele grupuri sociale supuse represiunii, pe de altă parte. Cărții îi este atașat un DVD care conține două documentare: *Memorialul durerii – O istorie care nu se învață la școală*, o selecție de 30 de minute din serialul cu același titlu și *Cei morți*, un film despre noile săpături din „Cimitirul săracilor” de la Sighet. Din sumarul anuarului: *Terorismul de stat în România comunistă; Aparatul de Securitate; Secția de cadre a partidului comunist; Fizionomia Nomenclaturii; Fenomenul Pitești; Scriitorii și Securitatea; Conversia elitelor comuniste; Lustrația și lustrabilii*.

Serialul documentar ***Memorialul durerii – o istorie care nu se învață la școală***, realizat de Lucia Hossu Longin, secretarul general al Institutului, va fi editat de IICCR. Serial de televiziune care, din 1991, a arătat lumii întregi ororile și abuzurile regimului comunist va deveni disponibil, în scurt timp, atât în format electronic, pe DVD, cât și într-o serie de volume publicate la Editura Humanitas. Cele 120 de episoade ale memorialului, apreciate în țară și în străinătate, tratează momente importante ale spațiului concentraționar românesc, cuprinzând interviuri celebre și imagini de arhivă.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

Conferințe și seminarii

Experții IICCR au participat, în perioada iunie – decembrie 2006, la următoarele conferințe și seminarii desfășurate în țară și în străinătate:

Seminarul internațional „Oral Regional History Project 2006 – Evaluation Seminar”, organizat de Institute for International Cooperation of the German Adult Education Association, 28 septembrie – 1 octombrie, Ohrid, Macedonia. Participanți și lucrări prezentate:

- Cosmin Budeancă – expert, Biroul Cercetare în Arhive, *Direcții de cercetare în istoria orală despre comunismul românesc*

Conferința internațională „Memoire du Goulag” – organizată de fundația Memoire du Goulag, în colaborare cu Universitatea Catolică Roches sur Yon – Université Catholique de Roches sur Yon, Franța, 7 noiembrie 2006. Participanți și lucrări prezentate:

- Andrei Muraru – șeful Biroului Cercetare în Arhive, *România, 1956: revoluționarii fără revoluție*
- Raluca Grosescu – șef Birou Documentare, *Justiția de tranziție în România postcomunistă. Istoria unui eșec*

Conferința națională *Mobilitatea socială a elitelor din România în secolul XX*, organizată de Institutul Român de Științe Politice, București, 12 – 13 iunie 2006. Participanți și lucrări prezentate:

- Raluca Grosescu – șef Birou Documentare, *Conversia elitelor comuniste din România în perioada de tranziție*

Al VI-lea Simpozion Internațional PERT, Pitești 2006 – *Experimentul Pitești. Reeducarea prin tortură*, organizat de Fundația Memoria, 22 – 24 Septembrie 2006. Participanți și lucrări prezentate:

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

- Marius Stan – expert, Biroul Cercetare în Arhive, *Despre eșecul formării Omului Nou. Fenomenul Pitești*
- Dumitru Lăcătușu – expert, Biroul Documentare, *Politica educațională a PCR / PMR: 1944 – 1965*

Conferința națională: *Rezistența anticomunistă în România 1945 – 1989*, organizată de Filiala Timiș a Asociației Foștilor Deținuți Politici, în colaborare cu Universitatea Politehnică Timișoara. Participanți și lucrări prezentate:

- Cristina Roman – expert, Biroul Documentare, *Efectele manifestațiilor studențești din 1956 asupra legislației represive în România*

Simpozionul național „Alegerile parlamentare din 19 noiembrie 1946. De la memoria colectivă la cercetarea istorică”, organizat de Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței, Sighetu-Marmației, 17 – 18 noiembrie 2006. Participanți și lucrări prezentate:

- Andrei Muraru, șeful Biroului Cercetare în Arhive, *Alegerile din noiembrie 1946 în Arhiva Secției de Cadre a Comitetului Județean Iași a PCR*
- Cristina Roman – expert, Biroul Documentare, *Climatul politic în preajma alegerilor din 1946*
- Cosmin Budeancă – expert, Biroul Cercetare în Arhive, *Alegerile din 19 noiembrie 1946 din zona Huedin în memoria colectivă*

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

Proiecte de cercetare în curs de derulare

În a doua jumătate a anului 2006, au fost inițiate patru proiecte colective cu termen de finalizare în cursul anului 2007. Astfel, Comitetul Director al IICCR a validat inițierea a trei volume importante care vor trata, sub diferite aspecte, sistemul concentraționar din România comunistă. Un al patrulea volum se axează pe analiza politicilor de *transitional justice* din România postcomunistă.

Pentru a-și îndeplini misiunea, Institutul a încheiat un protocol cu Administrația Națională a Penitenciarelor (ANP) în baza căruia experții IICCR au acces în arhiva sistemului penitenciar. De asemenea, un protocol de parteneriat cu AFDPR, având ca scop recuperarea și conservarea documentelor și mărturiilor victimelor comunismului, se află în curs de încheiere. Acesta urmărește arhivarea mărturiilor victimelor sistemului concentraționar comunist și elaborarea unor studii și volume de istorie orală.

Experții Direcției Generale Investigații derulează, în același timp, proiecte individuale de cercetare. Cei mai mulți investighează fondurile Arhivelor Naționale Istorice Centrale și Direcțiile Județene ale Arhivelor Naționale, pe diferite teme: Secția de cadre a CC al PMR / PCR, nomenclatura CC al PMR / PCR, procesele spectacol în timpul regimului Gheorghiu-Dej, represiunea împotriva scriitorilor, întreprinderea de comerț exterior „Dunărea”, educația comunistă și formarea Omului Nou, munca forțată (MapN, DGSM, Șantierul Tineretului), conversia elitelor comuniste din România după 1989. Aceste proiecte individuale vor fi concretizate, în cursul anului 2007, în volume distincte sau în cadrul rapoartelor IICCR.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

**ISTORICUL PENITENCIARELOR DIN ROMÂNIA ÎN PERIOADA COMUNISTĂ:
1945 – 1967
PROIECT DE CERCETARE**

Coordonator: Clara Mareș

Rezumatul proiectului

Istoricul sistemului penitenciar din România își propune să prezinte o istorie a tuturor unităților penitenciare care au funcționat pe teritoriul României în perioada 1945 - 1967. Pe baza documentelor de arhivă, dar și pe baza literaturii de specialitate, memorialisticii și mărturiilor orale, Institutul va întocmi primul istoric de acest fel. Un studiu introductiv despre legislația sistemului penitenciar și funcționarea închisorilor și a coloniilor de muncă va preceda prezentarea unităților penitenciare. Fiecare închisoare selectată (au fost identificate până acum în jur de 60 de centre de detenție) va fi tratată, în funcție de importanța ei, în texte care să nu depășească o jumătate de pagină pentru cele mai puțin importante și maxim 10 pagini pentru cele foarte cunoscute pentru caracterul lor politic. În interiorul volumului, penitenciarele vor fi aranjate alfabetic. Volumul va fi însoțit de un mini-album foto care să illustreze condițiile de viață din penitenciarele comuniste.

Motivații și metodologie

Studiile și lucrările care au abordat sistemul penitenciar din România comunistă se regroupează în trei categorii. Prima categorie vizează analize generale asupra legislației care a stat la baza funcționării Direcției Generale a Penitenciarelor. Ele au fost însă puțin numeroase și au abordat tema în primul rând dintr-o perspectivă juridică, fără a folosi documente elaborate de conducerea diverselor penitenciare, regulamente de ordine interne sau rapoarte secrete. A doua categorie vizează studiile de caz sau monografiile concentrate asupra istoriei unor penitenciare specifice. Bazate în general pe literatura memorialistică, aceste analize nu au surprins însă dimensiunea reală a Gulagului românesc în ansamblul lui. A treia categorie a constituit-o literatura memorialistică, al cărui caracter subiectiv și deseori romanțat poate fi pus în discuție din perspectiva unei abordări științifice.

În acest context, studiul de față dorește să realizeze o monografie a sistemului penitenciar comunist român, privit atât din perspectiva cadrului legislativ care l-a reglementat, cât și din perspectiva caracteristicilor diverselor unități

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

penitenciare O prezentare a tuturor unităților de detenție nu a fost realizată până acum în România, studiul prezent constituind astfel o premieră în analizele referitoare la comunismul românesc și la dimensiunea Gulagului său. În același timp, studiul de față dorește să pună în oglindă două tipuri de surse: documente elaborate de diverse instituții ale statului, unități penitenciare și reprezentarea dată sistemului penitenciar în literatura memorialistică.

Alegerea perioadei (1945 – 1967) s-a bazat pe două considerente. Primul, de ordin istoric, îl constituie faptul că după 1967 amploarea Gulagului românesc s-a diminuat, autoritățile comuniste recurgând la alte metode de represiune decât încarcerarea masivă în penitenciare și colonii de muncă. Al doilea, de natură metodologică, îl constituie absența documentelor referitoare la perioada 1967 – 1989. De asemenea, volumul mare de muncă pentru fotocopierea și procesarea documentelor ne-a determinat să ne oprim la perioada 1945 – 1967.

Principalele surse folosite sunt documentele provenite din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, Fond Secreteriat și Fond Regim și Pază. Din aceste două fonduri au fost selectate, fotografiate și imprimate câteva sute de documente, reprezentând circa 5.000 de pagini. În același timp, vor fi consultate fondurile arhivistice ale diverselor unități penitenciare care mai păstrează încă documente în arhivele lor. Dintre acestea, semnalăm câteva unități ale căror fonduri arhivistice par a fi foarte importante: Gherla, Suceava, Poarta Albă, Aiud, Rahova, etc. Literatura memorialistică va constitui de asemenea o sursă importantă, pe baza ei reconstituindu-se caracteristicile diverselor unități penitenciare.

Structura Studiului

Prima parte a studiului o constituie o analiză a evoluției legislației și reglementărilor referitoare la funcționarea sistemului penitenciar din România în perioada 1945 – 1965.

A doua parte o constituie prezentarea diverselor unități penitenciare care au funcționat în România în această perioadă.

În cea de a treia parte vom încerca să reconstituim diverse categorii de unități penitenciare în funcție de caracteristicile lor.

Etape și termene de lucru estimate

1. Colectarea documentelor din arhiva Jilava – 15 august - 30 noiembrie 2006
2. Procesarea și rezumarea documentelor din arhiva Jilava – 31 Ianuarie 2007
3. Finalizare studiu legislație – 31 Ianuarie 2007

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

4. Colectarea și rezumarea documentelor din alte arhive DGP. – 28 Februarie 2007
5. Lectura literaturii memorialistice – 30 Martie 2007
6. Alcătuirea unei **fișe-tip** în redactarea textelor, în funcție de materialul documentar – 5 Aprilie 2007
7. Raport Intermediar de cercetare – 31 Mai 2007
8. Redactarea și predarea textelor propriu-zise – 30 Iunie 2007
9. Redactarea studiului introductiv – 31 Iulie 2007
10. Raport Final – 31 Iulie 2007

Persoane implicate:

Clara Mareș, expert Birou Cercetare în Arhive – coordonator de proiect

Cristina Roman, expert Birou Documentare

Sorin Cucerai, expert Birou Cercetare în Arhive

Dumitru Lăcătușu, expert Birou Documentare

Andrei Muraru, șef Birou Cercetare în Arhive

Constantin Petre, expert Cercetare în Arhive

Marius Stan, expert Birou Cercetare în Arhive

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

**DICȚIONARUL COMANDANȚILOR DE PENITENCIARE
DIN ROMÂNIA COMUNISTĂ:
1945 - 1989
PROIECT DE CERCETARE**

Coordonator: Marius Stan

Rezumatul proiectului

Acest studiu constituie o monografie a comandanților de penitenciare din România comunistă (comandanți, loțiitori, ofițeri politici), realizată pe baza dosarelor de cadre întocmite acestora de către Direcția Generală a Penitenciarelor și Ministerul de Interne. Studiul își propune să întocmească un dicționar biografic al celor 790 de comandanți de unități penitenciare activi în perioada 1945 – 1989 și să determine, pe baza acestor biografii, profilul socio-profesional și diversele tendințe de carieră urmate de persoane care au activat în funcții de conducere în Administrația Națională a Penitenciarelor în timpul regimului comunist.

Motivații și metodologie

Dicționarele cu biografii de torționari și responsabili ai represiunii comuniste, publicate până în acest moment în România, sunt incomplete și au la bază, în marea lor majoritate, literatura memorialistică sau alte mărturii ale foștilor deținuți politici. Făcând referire la o parte restrânsă a persoanelor care au ocupat funcții de conducere în Direcția Generală a Penitenciarelor, amestecând deseori responsabili ai represiunii cu foști deținuți politici deveniți torționari și uneori chiar cu victime supuse tratamentelor inumane aplicate de regimul comunist, dând uneori informații contradictorii și imprecise, aceste dicționare nu fac referire la documente elaborate de partidul comunist, la biografiile înregistrate în dosarele de cadre sau la dosarele personale întocmite de Securitate. În plus, ele nu sunt însoțite de o analiză generală a criteriilor de recrutare, promovare și destituire a elitelor sistemului penitenciar românesc în perioada comunistă.

În acest context, studiul de față va își propune să reconstituie biografiile celor 790 de comandanți de unități penitenciare din România comunistă și analizeze sistemul de recrutare a acestor elite, precum și tendințele de evoluție a carierelor lor. O bază de date cu numele, data nașterii și locurile de detenție unde

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

au activat aceste 790 de persoane a fost deja întocmită, prin încrucișarea mai multor surse: liste provenite din arhivele Ministerului de Justiție, liste provenite din arhivele Direcției Generale a Penitenciarelor, nume provenite din diverse de dosare de cadre. Biografiile vor fi completate cu informații provenite din cercetarea următoarelor fonduri de arhivă: Secția de Cadre a Administrației Naționale a Penitenciarelor, CNSAS, Secția de Cadre a Ministerului Afacerilor Interne.

Funcțiile de conducere urmărite sunt: 1. Comandant; 2. Loțiitor pentru servicii; 3. Loțiitor pază, regim; 4. Ofițer politic. Grila de lectura a dosarelor și textele redactate vor urmări: nume, prenume, data și locul nașterii, originea socială, studii civile, studii militare și studii de partid, apartenență la organizații de masă, politice și obștești, părinții + avere + activitate politică, situație familială (stare civilă): copii + soție, după caz, campanii militare, sancțiuni disciplinare. Vor fi analizate autobiografiile, caracterizările și rapoarte întocmite de către instructorii/inspectorii de cadre, evoluția carierei (mutații/transferuri în serviciu, locuri, perioade, motive de promovare sau retrogradare), decorațiile civile și militare obținute, anchete la care au fost supuși, date compromițătoare deținute de serviciile de cadre. Vor fi identificate, de asemenea, abuzurile de care se fac responsabile aceste persoane, așa cum sunt ele prezentate în dosarele de la CNSAS. Fotografia persoanei va fi de asemenea publicată.

Structura Studiului

Prima parte a volumul va cuprinde un studiu general despre criteriile de recrutare a conducerii sistemului penitenciar în perioada comunistă, despre profilul socio-profesional și tendințele de carieră ale persoanelor care au ocupat funcții de conducere în Direcția Generală a Penitenciarelor în perioada 1945-1989.

A doua parte este formată din prezentarea biografiilor celor 790 de comandanți de penitenciare activi în această perioadă.

Studiul va cuprinde o anexă unde vor fi publicate documente standard care apar într-un dosar de cadre: Jurământ militar, Angajament, Fișă de cadre, Fișă de decorații, Foaie de notare, etc.

Etape și termene de lucru estimate

1. Configurarea bazei de date: 16-30 octombrie 2006
2. Colectarea documentelor din arhiva A.N.P. – 30 Octombrie 2006 – 28 Februarie 2007
3. Raport Intermediar – 28 Februarie 2007
4. Colectarea documentelor din arhiva M.I: și CNSAS – Martie – 31 Mai 2007
5. Raport Intermediar 31 Mai 2007
6. Prelucrarea materialelor strânse și elaborarea textelor – 31 August 2007

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

7. Elaborarea Studiului Introductiv – 30 Septembrie 2007
8. Raport Final – 30 Octombrie 2007

Persoane Implicate:

Marius Stan, expert Birou Cercetare în Arhive, coordonator de proiect

Mihai Burcea, expert Birou Documentare

Mihai Bumbăș, expert Birou Documentare

Sorin Cucera, expert Birou Cercetare în Arhive

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

ZIUA DE DETENȚIE CARE NU SE UITĂ PROIECT DE CERCETARE

Coordonator: Dumitru Lăcătușu

Rezumatul Proiectului

Un protocol încheiat cu Asociația Foștilor Deținuți Politici din România va sta la baza acestei cercetări, care va fi finalizată în anul 2007. Studiul își propune, pe baza interviurilor cu foști deținuți politici, să reconstituie cele mai marcante momente de detenție din închisorile politice din România comunistă. **Ziua de detenție care nu se uită** este un volum de mărturie, care va aminti abuzurile, torturile și tratamentele inumane aplicate „dușmanilor de politici și de clasă” în timpul regimului comunist.

Vor fi aplicate 200 de chestionare foștilor deținuți politici care mai sunt încă în viață și vor fi realizate 40 de interviuri semi-direcționate. Ele vor urmări motivele și metodele arestării, derularea anchetei, derularea procesului și se vor axa pe ziua de detenție „pe care nu o voi uita niciodată”.

Etape și termene de lucru estimate

Proiectul va demara la jumătatea lunii ianuarie 2007.

1. Aplicarea Chestionarelor: 15 Ianuarie – 28 Februarie 2007
2. Realizarea Interviurilor: 1 – 30 Martie 2007
3. Raport Intermediar: 30 Martie 2007
4. Transcrierea, prelucrarea și interpretarea datelor: Aprilie – Mai 2007
5. Redactarea Studiului: Iunie – Iulie 2007
6. Raport Final: 31 Iulie 2007

Persoane Implicate

Dumitru Lăcătușu, expert Birou Documentare, coordonator de proiect

Cosmin Budeancă, expert Birou Cercetare în Arhive

Petre Constantin, expert Birou Cercetare în Arhive

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

JUSTITIA DE TRANZIȚIE ÎN ROMÂNIA POSTCOMUNISTĂ PROIECT DE CERCETARE

Coordonator: Stejărel Olaru

Obiectivele Cercetării

De la sfârșitul celui de-al doilea război mondial, toate societățile care au făcut pasul spre democratizare au încercat să rezolve, într-o manieră sau alta, problemele legate de trecutul autoritar și de persoanele responsabile pentru abuzurile și crimele săvârșite în timpul regimului precedent. Peste tot însă acolo unde violența de Stat a făcut victime numeroase, unde vinovații – foarte numeroși la rândul lor – s-au aflat în poziții de conducere, deținând o anumită „legitimitate”, exercițiul justiției post-dictatoriale a devenit foarte dificil, fie că a fost înțeles ca o condamnare dată de o instanță judiciară, fie ca un proces de rescriere a Istoriei. Peste tot, o serie de întrebări paradoxale au fost ridicate: Cum să pedepsești o categorie largă a comunității naționale, fără a provoca un climat de ură și animozitate între diverse grupuri sociale ale acestei comunități? Cum să declari ilegitimitatea unui Stat, atunci când continuitatea aparatului administrativ și a mijloacelor de securitate condiționează, se pare, supraviețuirea unei comunități politice? Cum să pedepsești când, în cele mai multe cazuri, ruptura instituțională și retragerea voluntară din viața publică a fostelor elite nu se produc decât parțial? Cum să declari natura criminală a unui regim, când acest lucru înseamnă ca justiția să se pronunțe asupra vinovăției unei instituții din care ea însăși a făcut parte? Nu în ultimul rând, ținând cont de faptul că sarcina care revine guvernanților democrației este de a instaura respectul pentru Statul de drept și pentru litera legii, o altă problemă este ridicată: Ce politici de pedeapsă să alegi, astfel încât să răspunzi exigențelor victimelor, fără a încălca însă principiile statului de drept și drepturile omului?

În fața acestor întrebări, justiția se confruntă deseori cu imposibilitatea de a face lucrurile altcumva decât în jumătăți de măsură: “Nu cunoaștem în istorie nici un exemplu de soluționare corectă a acestei probleme” – conchid cercetătorii. În acest context, studiul de față își propune să analizeze politicile de justiție de tranziție din România postcomunistă și să identifice dificultățile cu care s-au confruntat inițiatorii lor în perioada 1990 – 2006. Întrebările la care încercăm să răspundem sunt următoarele: Ce factori au determinat în România opțiunea pentru un tip sau altul de strategii vizând relația cu trecutul? Cine au fost actorii care s-au opus sau au inițiat aceste politici? Care a fost evoluția acestor strategii și în ce

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

măsură și-au îndeplinit ele, pe de o parte, misiunea punitivă și pe de altă parte, rolul de scriere a Istoriei?

Structura studiului

După 1989, în România au fost adoptate mai multe strategii punitive împotriva responsabililor pentru crimele și abuzurile comise în timpul fostului regim dictatorial. Într-o perspectivă cronologică, ele au fost următoarele: *procesele penale*, prin intermediul tribunalelor naționale; *legile cu scop de scanare (screening laws)*, legi care constau în publicarea de liste cu persoane care au colaborat cu poliția politică a regimului, fără a lua însă măsuri punitive împotriva lor; tentativele de a adopta o *lege a lustrăției*, și anume de a interzice unor oameni politici, funcționari și militari ai fostului regim de a candida sau de a fi numiți în funcții publice în noul stat democratic. Aceste strategii vor fi analizate într-o perspectivă comparată, în raport cu implementarea lor în alte țări ale fostului bloc sovietic.

În cadrul studiului, Raluca **Ursachi** va realiza o analiză comparată a diverselor strategii adoptate în justiția de tranziție de la finalul celui de-al doilea război mondial, până la instaurarea democrației în Europa de Est. Vor fi analizate cele trei valuri de tranziție care au urmat după 1945, cazurile studiate fiind următoarele: Germania postnazistă; Europa de Sud: Spania, Grecia, Portugalia; America de Sud: Argentina, Chile, Bolivia, Uruguay; Africa de Sud; Europa de Est: Germania de Est, Cehoslovacia, Polonia, Ungaria, Țările Baltice.

Stejărel **Olaru** va analiza diversele inițiative legislative propuse în vederea adoptării unui climat de lustrăție în România după 1989, cu problemele de ordin politic, istoric și juridic pe care acestea le ridică, axându-se pe analiza factorilor care au determinat eșecul adoptării unei astfel de legi. De asemenea, Stejărel Olaru va analiza contextul constituirii CNSAS, evoluția proiectelor legislative care au stat la baza creării și funcționării sale, precum și factorii care au determinat semi-eșecul instituțional al Consiliului, din perspectiva celor trei roluri pe care urma să le îndeplinească, în conformitate cu legea de înființare: deconspirarea fostei securități, facilitarea accesului la propriul dosar și realizarea de studii și analize istorice.

Prin analiza proceselor penale vizând responsabilii crimelor comise de aparatul represiv comunist român, Raluca **Grosescu** va încerca în a treia parte a studiului să răspundă la două întrebări. În ce măsură au reușit aceste procese să-și îndeplinească funcția punitivă și să dea o imagine coerentă asupra represiunii comuniste în România? Care este rolul pe care aceste procese l-au avut în instaurarea respectului legii, după un regim care a încălcat sistematic legalitatea? Studiul va fi structurat în două părți. Prima va trasa cadrul conceptual al dificultăților și avantajelor abordării penale ca element fundamental al justiției de tranziție. Cea de-a doua va analiza procesele intentate în România după 1989 foștilor oameni politici, militari și ofițeri de Securitate, responsabili pentru abuzuri,

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

crime și încălcări ale drepturilor omului. Vor fi analizate toate procesele, de la procesul Ceaușescu, până la procesele Autobuzul și Gheorghe Ursu.

Metodologie și surse

Prima parte a studiului se va baza în primul rând pe sintetizarea și interpretarea surselor secundare: cărți și articole de specialitate (netraduse încă în limba română) care au analizat această problematică de la Nuremberg și până în prezent.

Evaluarea politicilor de lustrare va utiliza analiza calitativă în interpretarea următoarelor tipuri de surse: textele proiectelor legislative, dezbaterile parlamentare, avizele Guvernului și ale Consiliului Legislativ asupra acestor texte, interviuri semi-direcționate cu diverși actori politici și ai societății civile, articole din presa postcomunistă. Aceleași tipuri de surse vor fi folosite și în analiza funcționării CNSAS, la acestea adăugându-se rapoartele de activitate ale Consiliului, discursurile publice ale membrilor Consiliului. Interpretarea contextului politic și a efectelor lui asupra diverselor proiecte de lustrare sau de modificare a funcționării CNSAS va constitui o parte importantă în economia lucrării. Surse secundare (cărți și articole de specialitate) vor fi de asemenea utilizate.

Evaluarea rolului proceselor penale intentate foștilor demnitari comuniști după 1989 se va baza pe analiza calitativă a principalelor documente ale acestor procese (rechizitorii, sentințe, recursuri), a interviurilor semi-direcționate realizate cu juriști (avocați ai apărării, procurorii și judecătorii implicați în aceste procese), acuzați, părți vătămate și oameni politici. Presa postcomunistă va constitui de asemenea o sursă importantă pentru acest studiu. Surse secundare (cărți și articole de specialitate) vor fi de asemenea utilizate pentru organizarea și redactarea părții teoretice referitoare la rolul proceselor penale ca element fundamental al justiției de tranziție.

Etape și termene de lucru estimate

1. Redactarea studiului referitor la istoria politicilor de justiție de tranziție de la Nuremberg la instaurarea democrației în Europa de Est – Octombrie 2006 – 31 Ianuarie 2007.
2. Colectarea documentelor referitoare la politicile de lustrare, funcționarea CNSAS, procesele penale intentate foștilor demnitari comuniști – Octombrie 2006 – 31 Ianuarie 2007
3. Consultarea Presei - 1 – 28 Februarie 2007
4. Realizarea, transcrierea și interpretarea interviurilor - 1 Februarie 2007 – 30 Martie 2007
5. Raport Intermediar – 31 Martie
6. Redactarea studiilor – Aprilie – Mai 2007
7. Raport Final – Iunie 2007.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

Proiecte muzeale

Unul dintre cele mai importante proiecte ale Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România este transformarea fostei închisori Jilava (Fortul 13) în Muzeul Memorial Jilava, muzeu al victimelor și represiunii comuniste în România. Parteneri în acest proiect sunt Asociația Foștilor Deținuți Politici din România, Fundația Culturală Memoria, Fundația Academia Civică și Grupul Pentru Dialog Social. Inițiatorii, semnatori ai unui protocol de colaborare încheiat la sfârșitul lunii octombrie, așteaptă ca deținătorul de drept al clădirii – Ministerul Justiției – să finalizeze formele legale pentru darea imobilului în administrarea IICCR. Muzeul va fi renovat, dotat și amenajat după ultimele standarde în materie de arhitectură interioară / exterioară și design muzeal din fondurile Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România. Noul edificiu de la marginea Capitalei va aduna date, mărturii, documente, obiecte, înregistrări audio / video și fotografii privind represiunea comunistă în România. De asemenea, instituțiile și organizațiile partenere vor depune toate eforturile pentru a organiza dezbateri și acțiuni media în vederea popularizării Muzeului și creșterea gradului de interes al publicului privind represiunea comunistă în România.

Fosta închisoare Râmnicu Sărat, centru de detenție cunoscut pentru exterminarea liderilor politici din perioada interbelică, urmează să fie, de asemenea, transformată în muzeu al represiunii comuniste. Ministerul Culturii și Cultelor și-a dat acordul pentru preluarea acesteia în administrare de IICCR, urmând ca Institutul să obțină și avizul Ministerului Finanțelor Publice. Cel mai probabil, imobilul ar putea trece în administrarea IICCR în primăvara anului 2007. În același an vor începe lucrările de reabilitare și amenajare, cu asistență tehnică și expertiză de specialitate din străinătate. În acest sens, se vor încheia parteneriate cu instituții de profil, similare IICCR din Europa, Statele Unite ale Americii și Israel, care au dezvoltat deja astfel de proiecte.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

Centrul de Studii asupra Comunismului și Postcomunismului

Unul dintre proiectele importante ale Institutului vizează educația, studierea regimului comunist și a consecințelor acestuia la toate nivelurile de învățământ. Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România și Facultatea de Istorie a Universității „Al. Cuza” Iași au încheiat, în luna noiembrie, un protocol de colaborare în vederea înființării Centrului de Studii asupra Comunismului și Postcomunismului. Motivația înființării unui astfel de organism este complexă. După 16 ani de la prăbușirea regimului totalitar comunist, ideologia, instituțiile și practicile comunismului nu sunt suficient studiate în învățământul universitar românesc. De asemenea, efectele comunismului asupra tranziției nu sunt cunoscute, nu sunt cercetate și interpretate. În România, nu există biblioteci specializate pe chestiuni privind comunismul și postcomunismul, nu există o curiculă academică națională sau programe de masterat pe acest subiect.

Centrul de Studii asupra Comunismului și Postcomunismului va funcționa sub egida Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și a Facultății de Istorie a Universității „Al. I. Cuza” din Iași, prima universitate din România. Primul proiect al Centrului este înființarea unui program de masterat având ca temă istoria comunismului și postcomunismului. Lectorii Centrului vor fi istorici și politologi renumiți pentru activitatea lor, profesori universitari, membri ai conducerii Institutului, profesori invitați din universități europene și nord-americane specializați în studierea comunismului. Temele abordate în cadrul programului de masterat vor atinge subiecte diverse, precum: comunismul în perioada interbelică, colectivizarea agriculturii, cultele în România comunistă, Gulag-ul, învățământul, organizațiile de masă, instituțiile represive ale regimului, justiția de tranziție etc.

Institutul și Facultatea de Istorie vor pune la dispoziția Centrului date, mărturii, documente, înregistrări audio / video și fotografii privind represiunea comunistă în România, care vor fi folosite pentru dotarea Centrului. De asemenea, cele două instituții vor sprijini Centrul pentru organizarea de dezbateri / acțiuni media pentru popularizarea Centrului și creșterea gradului de interes al populației privind represiunea comunistă în România. Cursanții Centrului vor elabora studii și cercetări având ca temă comunismul și postcomunismul care vor fi publicate în Anuarul IICCR și vor primi sprijin pentru stagii de documentare în țară și străinătate.

Centrul de Studii asupra Comunismului și Postcomunismului va dezvolta proiecte de cercetare cu instituții similare din Europa de Est.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

Parteneriate media

În luna septembrie, IICCR și Radio France Internationale au încheiat un parteneriat de colaborare în vederea realizării unor emisiuni radio pe teme legate de comunismul românesc. Scopul acestui parteneriat este informarea publicului larg asupra funcționării statului comunist și asupra crimelor politice și a încălcării sistematice a drepturilor omului în România, în perioada 1945 – 1989. Teme abordate și participanți:

Emisiunea din 5 Septembrie 2006: *De la memoria colectivă la scrierea istoriei: Rolul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România*. Participant: Stejărel Olaru, Director General IICCR

Emisiunea din 5 Octombrie 2006: *Politici de decomunizare. Necesitatea unei legi a Lustrației în România postcomunistă*. Participanți: Mihai Burcea, expert, Biroul Documentare; Marius Stan, expert, Biroul Cercetare în Arhive

Emisiunea din 23 Noiembrie 2006: *Rolul mișcărilor muncitorești contestatate în regimurile comuniste. Brașov, Noiembrie 1987*. Participanți: Andrei Muraru, șeful Biroului Cercetare în Arhive; Cosmin Budeancă, expert, Biroul Cercetare în Arhive

Emisiunea din 4 Decembrie 2006: *Raportul anual al Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România*. Participanți: Raluca Grosescu, șef Birou Documentare, Andrei Muraru, șef Birou Cercetare în Arhive

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

Relații cu publicul

În atenția Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România a ajuns un număr de 40 de petiții care semnaleză diverse aspecte referitoare la încălcarea drepturilor omului în perioada regimului comunist. Majoritatea sunt cereri ce vizează o problemă largă, a cărei analiză și soluționare competentă a constituit una dintre prioritățile experților Institutului. La acestea se adaugă documente, studii, cărți, propuneri de colaborare, mărturii, scrisori deschise sau scrisori de felicitare sosite din partea publicului interesat de activitatea Institutului. Am fost soluționate, totodată, 14 cereri de primire în audiență, audiențele fiind susținute la sediul Institutului, în urma unor programări prealabile. Au existat, de asemenea, persoane care au venit fără programare la sediul IICCR pentru a solicita informații sau pentru a semnala diverse aspecte referitoare la abuzurile săvârșite în timpul regimului comunist. Acestea au fost îndrumate de experții Institutului, în conformitate cu reglementările impuse de cadrul legal de funcționare a IICCR și în concordanță cu legislația în vigoare.

Având în vedere vasta problemă a petițiilor ajunse în atenția IICCR, precum și modalitățile de soluționare a cererilor primite, am procedat la împărțirea acestora în câteva categorii fundamentale.

- Petiții prin care se solicită plata unor daune morale și materiale pentru încălcarea drepturilor omului în perioada regimului comunist (cazurile Mărgineanu, Fernea, Guțu, Feodorov). Petenții au fost înștiințați că plata unor astfel de daune nu intră în atribuțiile IICCR, cererile lor fiind redirecționate către Comisia pentru constatarea calității de luptător în rezistența anticomunistă, care funcționează în cadrul Ministerului Justiției, în temeiul Ordonanței de Urgență a Guvernului României nr. 214 / 1999 privind acordarea calității de luptător în rezistența anticomunistă persoanelor condamnate pentru infracțiuni săvârșite din motive politice, precum și persoanelor împotriva cărora au fost dispuse, din motive politice, măsuri administrative abuzive, modificată și completată prin Legea 173 / 2006.
- Petiții prin care se solicită eliberarea unor documente sau sesizarea instituțiilor abilitate. În aceste cazuri experții IICCR au furnizat documente găsite în diverse arhive sau petițiile au fost redirecționate spre competență soluționare către instituțiile respective, în temeiul articolului 6¹ din Legea nr.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

233 / 2002 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență nr. 27 / 2002 privind soluționarea petițiilor.

- Petiții în care sunt cerute informații cu privire la arestarea sau dispariția unor persoane odată cu instaurarea regimului comunist. Petenților li s-a răspuns că faptele semnalate rămân în atenția IICCR, ținându-se cont de specificul cazurilor prezentate și de limitele domeniului de competență a Institutului. Experții IICCR au demarat investigațiile în aceste cazuri, consultând diverse fonduri de arhivă și încercând reconstituirea faptelor pe baza mărturiilor.
- Petiții care semnalează depozedări abuzive de case sau terenuri și descriu demersurile întreprinse de petenți pentru redobândirea acestora. Petenților li s-a comunicat că problemele legate de retrocedări nu intră în competența IICCR, petenții fiind îndrumați să se adreseze justiției.

Au fost primite, de asemenea, o serie de studii, documente, mărturii, propuneri și oferte de colaborare în vederea sprijinirii activității Institutului.

Tuturor petenților aflați în proces sau cerând intervenții în scopul accelerării soluționării cazului lor li s-a răspuns că IICCR nu poate interveni în desfășurarea unor procese sau asupra unor hotărâri ale justiției.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

Anexa 1

RAPORT PRIVIND CERCETĂRILE ARHEOLOGICE DESFĂȘURATE ÎN CIMITIRUL SĂRACILOR DIN SIGHET (JUD. MARAMUREȘ)

-campania din iulie 2006-

În perioada 19-21 iulie 2006, în municipiul Sighet, a fost efectuat un sondaj arheologic în locul îndeobște cunoscut sub denumirea de Cimitirul săracilor. Terenul ocupat de acest -cimitir în care astăzi nu se mai fac înhumări – se află poziționat la limita dinspre vest a localității, la ieșirea din oraș, imediat în stânga drumului național spre Satu Mare. Suprafața cimitirului, de formă aproximativ rectangulară, apreciată undeva la circa 1,5 hectare, este delimitată pe toate cele patru laturi ale sale de un gard; pentru o localizare mai bună, menționăm că întregul perimetru al cimitirului este mărginit, pe două dintre laturile sale la N-NE de șoseaua amintită, flancată de râul Tisa, iar la S-SV de o cale ferată flancată de râul Iza, ambele căi de comunicație asigurând legătura pe direcția către Satu-Mare.

Scopul intervenției noastre a fost acela de a verifica, cu metodele și mijloacele specifice arheologiei, dacă pe locurile supuse cercetării se găsesc înhumate rămășițele pământești ale unor foști deținuți politici încarcerați și apoi decedați în penitenciarul de la Sighet. În cursul primilor ani din deceniul 6 al secolului trecut, perioadă de timp cunoscută pentru atrocitățile comise de către fostul regim comunist din România.

Intervenția arheologică a constat în practicarea a două unități de săpătura, după cum urmează:

- Secțiunea nr. 1 (S1), de formă dreptunghiulară, având dimensiunile inițiale de 12 m X 1,5 m, a fost executată cu laturile lungi orientate pe direcția NNE-SSV. Reperul principal folosit la trasarea acestei suprafețe a fost distanța de 8 metri care s-a măsurat din trunchiul unui nuc matur, spre sud, până în punctul stabilit a fi colțul de nord-vest al viitoarei secțiuni; din acest punct de colț, spre vest, până la gardul cimitirului din acea parte, a rezultat o distanță de 32 m. Ulterior, după începerea cercetărilor, datorită descoperirilor rezultate, am fost nevoiți să dezvoltăm pe lățime suprafața inițială, în două locuri, pe laturile lungi ale secțiunii, a fost practicată direct din profilul de pe acea parte, o casetă cu

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

lungimea de 2,70 m și lățimea de 0,80 m; pe latura dinspre apus, la o distanță de 4 m spre sud față de colțul de nord-est, a fost executată o a doua casetă, direct din profil și cu dezvoltare spre vest, aceasta având lungimea de 1,20 m și lățimea de 1 m.

- Secțiunea nr. 2 (S2), de formă pătrată, având dimensiunile de 3X3m, a fost executată la o distanță de 7 metri spre sud față de S1, latura estică a lui S2 fiind pe aceeași linie cu latura vestică a primei secțiuni.

Analizând pentru început cercetarea efectuată în S2, am constatat faptul că în suprafața respectivă nu au fost descoperite urme de cultură materială sau alte urme de interes arheologic, nefiind sesizate nici gropi de înmormântare sau resturi de oseminte umane. Adâncimea de săpătură din secțiune a urmărit atingerea solului viu pe toată suprafața plană ce a rezultat pentru fundul de șanț, aceasta fiind ușor variabilă în funcție de profilul de pe care s-a efectuat măsurătoarea, având în vedere că nivelul de călcare prezenta ușoare denivelări. Măsurându-se în punctele de pe mijlocul fiecărei laturi sau profil, au rezultat următoarele adâncimi: - 0,71 m pentru latura nordică, - 0,67 pentru latura estică, - 0,65 m pentru latura sudică și - 0,64 pentru latura vestică. În privința stratigrafiei, s-a înregistrat profilul de secțiune de pe latura vestică, care prezenta caracteristici comune cu celelalte trei profile. Succesiunea straturilor de sol, de sus în jos, se prezintă în felul următor: între cota 0 sau nivelul de călcare actual și 8 cm = strat vegetal înierbat; între 8 și 33 cm = pământ cenușiu cu foarte mult pietriș; între 33 și 64 cm = lut galben-marونی (solul viu).

În ceea ce privește investigațiile efectuate în S1, aici lucrurile sunt mai complexe și interesante deoarece au fost dezvelite și cercetate un număr de șase morminte, acestea fiind de fapt și singurele descoperiri cu caracter arheologic care au rezultat în urma investigațiilor noastre.

La începutul cercetării, nici un element de la suprafața solului nu lăsa să se întrevadă existența vreunui mormânt. Terenul pe care s-a executat această secțiune(S1) coboară în pantă ușoară dinspre N-NV spre S-SV. În general, defuncții au fost înhumați în gropi de formă patrulateră cu colțurile rotunjite, care au fost săpate în solul steril, la o adâncime relativ mică și diferită, în funcție de configurația solului. În secțiunea inițială, care a avut dimensiunile de 12X1,5m, nici unul dintre defuncți nu a fost surprins cu scheletul întreg, acestea fiind mai mult sau mai puțin intrate în profilele laterale. De aceea, în cazul a trei dintre morminte (M1, M2, M3), pentru a le dezveli în întregime scheletele, am fost nevoiți să practicăm cele două casete, amintite deja, direct din profilele lungi ale secțiunii.

Privitor la orientarea generală a mormintelor, toate sunt poziționate pe direcția Est-Vest, însă diferențele apar la sensul depunerii în groapa de înmormântare a defuncților la momentul înhumării acestora. Dacă în cazul lui M2 se respectă întocmai caracteristicile înmormântărilor din lumea creștină, adică defunctul este așezat pe direcția Est-Vest, cu capul înspre apus și picioarele, implicit privirea, spre răsărit, în cazul tuturor celorlalte morminte (M1, M3, M4, M5,

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

M6) se respectă doar orientarea generală Vest-Est, însă sensul depunerii în groapă este inversat, capul fiind înspre răsărit și picioarele, implicit privirea, spre apus. În literatura de specialitate, care se referă mai mult la riturile de înmormântare practicate în epocile istorice mai vechi, aceste tipuri de înhumări sunt puse în legătură cu unele obiceiuri aflate în uz la unele comunități, inclusiv la cele necreștine sau în curs de creștinare și mai puțin cu anotimpul în care s-a produs înhumarea. În acest din urmă caz, este cunoscut faptul că în cursul unui an calendaristic punctul cardinal din care răsare soarele se modifică lent lucru ce determină și modificarea direcției depunerii unui defunct în groapă, întotdeauna după locul din care răsare astrul la un moment dat, evident dacă se ține cont de acest aspect; această variantă nu poate fi valabilă în cazul nostru, deoarece dacă numai aceasta ar fi cauza, ar fi trebuit ca orientarea respectivelor morminte să aibă doar anumite deviații de la axa vest-est și nu o inversare completă. După unele păreri, în practica înmormântărilor din lumea creștină, depunerea inversă a defuncțiilor în groapă s-ar datora faptului că aceștia și-ar fi găsit sfârșitul prin suicid.

Toți defuncții au fost așezați în gropile de înmormântare în poziția culcat pe spate, având brațele poziționate în mai multe feluri. Despre poziția brațelor s-a constatat existența a trei variante:

1. ambele antebrațe îndoite din cot și depuse alăturat ori împreunate pe bazin (M1, M3, M4)
2. brațul drept întins pe lângă corp și antebrațul stâng îndoit și depus pe abdomen (M2)
3. brațul stâng întins pe lângă corp și antebrațul drept îndoit din cot și depus pe abdomen.

Toate aceste poziționări ale brațelor întâlnite la scheletele cercetate și la care am putut face astfel de constatări (mai puțin la M6 care intra foarte mult în profil), sunt specifice ritului de înmormântare practicat de către creștinii de credință răsăriteană.

Toți defuncții au fost înhumați în sicrie de lemn. La fiecare schelet au fost descoperite resturi de lemn putrezit precum și cuie folosite la îmbinările și capacele coșciugelor. O remarcă, se poate face referitor la cuiele întrebuițate, care au toate capete de fabrică, fiind produse pe cale industrială.

Despre inventarul funerar descoperit și recuperat de la mormintele cercetate, acesta este sărăcăcios și foarte modest. Doar la două schelete au fost găsite niște obiecte (M4 și M5), restul fiind lipsite complet de orice urmă de inventar. La M4, în partea superioară a bazinului, a fost găsită o capsă metalică pentru îmbrăcăminte, iar din zona cotului stâng s-a recuperat o sipcă pentru țigaretă de culoare rubinie. La M5, pe bazin, s-a descoperit o copcă metalică pentru îmbrăcăminte de tip moș și babă, iar în zona de deasupra bazinului, lângă coloana vertebrală, s-a mai aflat un mic nasture prevăzut cu patru găuri.

Din analiza principalelor detalii de săpătură constatate în S1, care se referă în principal la cele șase morminte dezvelite și cercetate, rezultă următoarele lucruri:

- Toate mormintele aparțin unui orizont de înmormântare contemporan

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

- Toate înhumările au fost practicate pe locuri în care nu au mai existat înmormântări anterioare acest aspect rezultând din faptul că nici una din gropile mormintelor nu deranjează sau intersectează vreun mormânt mai vechi.
- Înmormântările au fost făcute pe două linii paralele, fiind înșiruite, mormânt lângă mormânt, pe direcția nord-sud; dacă eliminăm ipoteza că toți defuncții ar fi fost înhumați deodată, atunci se poate susține că fiecare înmormântare, care ar fi trebuit să se succedă la un interval oarecare de timp una de alta, a ținut cont de mormintele anterioare, care trebuiau să fie marcate și vizibile atunci la suprafața solului.
- Adâncimile gropilor de înmormântare, care în toate cazurile nu ating nici măcar 1 m, sunt oarecum anormale, cel puțin pentru ultima sută de ani, în cazul unor înhumări obișnuite; acest aspect denotă faptul că nu s-a ținut cont de normele și obiceiurile în materie de înmormântări, uzitate în vremurile moderne pe tot cuprinsul spațiului românesc, în condiții normale.
- Inventarul sărăcăcios prezent doar la două morminte, lipsa completă a acestuia de la celelalte, absența totală a monedelor simbolice (obolul lui Charon), u n obicei aproape nelipsit în practica funerară la creștinii ortodocși și nu numai, ne demonstrează că toți cei înhumați acolo au fost niște oameni de condiție modestă sau umilă, care nici după moarte, și poate nici în timpul vieții nu au beneficiat de condiții deosebite.
- Din analiza obiectelor descoperite la unii dintre defuncți, a prezenței cuielor cu cap de fabrică ce au fost întrebuințate la coșciuge, apreciem că toate scheletele descoperite, care alcătuiesc un orizont contemporan de înmormântări, aparțin unor persoane care au murit cu siguranță în cursul secolului trecut, probabil, cândva, în perioada imediat următoare mijlocului acestuia.

În privința asocierii unuia sau a altuia dintre scheletele dezvelite și cercetate pe cale arheologică cu vreun personaj cunoscut că și-ar fi găsit sfârșitul în timpul detenției de la pușcăria politică din Sighet, deocamdată nu ne putem permite să avem o părere, neavând încă toată informația necesară, dar nici calitatea și competența să o facem din prisma preocupărilor noastre profesionale.

Considerăm că investigațiile arheologice în anumite zone din cuprinsul acestui cimitir trebuie neapărat și în mod obligatoriu să fie continuate în viitorul apropiat, având ca motivație cel puțin datoria morală față de memoria unor oameni importanți din trecutul acestei țări.

Dr. Gheorghe Petrov
Arheolog Expert

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

Catalogul mormintelor

Legendă:

1. Vârsta; Adâncime
2. Forma și umplutura gropii de înmormântare
3. Stare de conservare
4. Deranjamente
5. Orientare
6. Poziție
7. Inventare
8. Alte observații

M1/S1

1. Matur; -0,87 m, profilul de sud-est S1
2. Groapă de formă ușor trapezoidală având colțurile rotunjite. Pământ cenușiu, lut gălbui-marونیu, pietriș
3. Precară
4. Schelet întreg, nederanjat.
5. Orientare generală est-vest, cu capul spre răsărit și picioarele spre apus.
6. Culcat pe spate cu antebrațele îndoite din cot și aduse pe bazin; picioarele sunt paralele
7. Nu are inventar
8. Defunctul a fost depus la înmormântare în sicriu de lemn. Au fost depistate urme de lemn putrezit și cuie de sicriu cu cap de fabrică.

M2/S1

1. Adolescent; -0,99 m, profilul de sud-est S1
2. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ cenușiu, lut gălbui-marونیu, pietriș
3. Precară
4. Schelet întreg, nederanjat. Labele ambelor picioare intră în profilul de sud-est al secțiunii
5. Orientare generală est-vest, cu capul spre apus și picioarele spre răsărit.
6. Culcat pe spate cu brațul drept întins pe lângă corp și antebrațul stâng îndoit din cot și depus pe abdomen; picioarele sunt paralele
7. Nu are inventar
8. Defunctul a fost depus la înmormântare în sicriu de lemn. Au fost depistate urme de lemn putrezit și cuie de sicriu cu cap de fabrică. Calota craniană a

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

fost tăiată intenționat, deasupra orbitelor, pe toată circumferința, lucru care presupune faptul că defunctul a fost autopsiat înainte de a fi înhumat

M3/S1

1. Matur; -0,88 m, profilul de nord-vest S1
2. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ cenușiu, lut gălbui-marونیu, pietriș
3. Relativ bună
4. Schelet întreg, nederanjat
5. Orientare generală est-vest, cu capul spre răsărit și picioarele spre apus.
6. Culcat pe spate cu antebrațele îndoite din cot și împreunate pe bazin; în privința picioarelor, la partea lor inferioară, tibiile sunt suprapuse (stânga peste dreapta)
7. Nu are inventar
8. Defunctul a fost depus la înmormântare în sicriu de lemn. Au fost depistate urme de lemn putrezit și cuie de sicriu cu cap de fabrică. S-a remarcat faptul că la nivelul maxilarelor scheletul este lipsit complet de dantură .

M4/S1

1. Matur; -0,77 m, profilul de nord-vest S1
2. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ cenușiu, lut gălbui-marونیu, pietricele
3. Precară
4. Schelet întreg, nederanjat. De la nivelul tibiilor, membrele inferioare intră în profilul de sud-est al secțiunii.
5. Orientare generală est-vest, cu capul spre răsărit și picioarele spre apus.
6. Culcat pe spate cu antebrațele îndoite din cot și aduse pe bazin; picioarele sunt paralele
7. În partea superioară a bazinului s-a descoperit o capsă metalică de haină iar lângă cotul stâng, pe interior, s-a aflat o sipcă de țigaretă, de culoare rubinie, lungă de 7 cm, confecționată dintr-un material sintetic.
8. Defunctul a fost depus la înmormântare în sicriu de lemn. Au fost depistate urme clare de lemn putrezit și cuie de sicriu cu cap de fabrică.

M5/S1

2. Matur; -0,79 m, profilul de sud-est S1
3. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ cenușiu, lut gălbui-marونیu, pietricele
4. Relativ bună
5. Schelet întreg, nederanjat. De la nivelul pieptului, scheletul intră oblic în profilul de sud-est al secțiunii.
6. Orientare generală est-vest, cu capul spre răsărit și picioarele spre apus.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

7. Culcat pe spate. Brațul stâng este întins pe lângă corp, palma fiind sub bazin. Antebrațul drept este îndoit din cot și depus pe abdomen; acesta a fost descoperit într-o poziție nefirească, datorită deplasării lui de către pământul căzut în coșciug; picioarele sunt paralele
8. Pe mijlocul bazinului, în zona osului sacru, a fost găsită o copcă metalică pentru îmbrăcăminte de tip moș și babă; ambele componente împreunate au o lungime de 4 cm și o lățime, în zona de dezvoltare maximă, de 1,8 cm. Deasupra bazinului, lângă coloana vertebrală, s-a mai găsit un mic nasture, confecționat probabil dintr-un material sintetic, prevăzut cu patru găuri și având un diametru de 9 mm
9. Defunctul a fost depus la înmormântare în sicriu de lemn. Au fost depistate urme de lemn putrezit și cuie de sicriu cu cap de fabrică.

M6/S1

1. Matur; -0,92 m, profilul de sud-est S1
2. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ cenușiu, lut gălbui-marونیu, pietricele rare
3. Relativ bună
4. Scheletul este probabil nederanjat. De la nivelul superior al tibiilor membrilor inferioare, întregul schelet intră în profilul de sud-est al secțiunii
5. Orientare generală est-vest, cu capul spre răsărit și picioarele spre apus.
6. Culcat pe spate cu picioarele paralele
7. Nu are inventar

În secțiune sunt vizibile, parțial doar tibiile și calceneele de la membrele inferioare. Defunctul a fost depus la înmormântare în sicriu de lemn, de la acesta provenind resturi de lemn putrezit și cuie de sicriu cu cap de fabrică.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

FOLOGRAFII ȘANTIERUL ARHEOLOGIC SIGHET

IUNIE 2006

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

Anexa 2

Raport privind cercetările arheologice desfășurate în cimitirul săracilor din Sighetul Marmației (jud. Maramureș)

-campania din noiembrie 2006-

În perioada 02-04 noiembrie 2006, în perimetrul *Cimitirului Săracilor*, situat la marginea apuseană a municipiului Sighetul Marmației, a avut loc a doua campanie de cercetări arheologice. Prima intervenție cu caracter arheologic în zona acestui cimitir modern s-a desfășurat în cursul acestui an, în perioada 19-21 iulie. Recentă intervenție s-a efectuat în baza Autorizației de Cercetare Arheologică Preventivă, nr. 502/2006, emisă conform legii de către Ministerul Culturii și Cultelor. Întreaga suprafață de teren cunoscută ca fiind ocupată de acest cimitir este considerată drept o zonă de interes istoric și arheologic, situl arheologic având codul de identificare 106568.04.

Pentru ambele campanii de săpături scopul investigației arheologice a fost acela de căutare, descoperire și recuperare a osemintelor sau rămășițelor pământești ale unor foști deținuți politici, care au fost închiși și apoi au decedat, în condiții încă neelucidate. În penitenciarul de la Sighet, în cursul primilor ani ai celei de-a doua jumătăți a secolului trecut.

Intervenția arheologică a constat în executarea a două unități de săpătură (secțiuni), ambele fiind practicate în partea a sud-est a cimitirului.

Secțiunea nr. 3 (S. 3), de formă dreptunghiulară, cu dimensiunile de 6 m x 2 m, a avut laturile mai lungi orientate pe direcția est-vest. S. 3 a fost executată în colțul de sud-est a cimitirului, reperele reținute fiind distanța de 3,70 m dintre colțul de sud-vest al secțiunii și gardul de pe partea sudică, spre calea ferată, precum și distanța de 3,80 m dintre colțul de sud-est al secțiunii și gardul dinspre răsărit al cimitirului.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

Secțiunea nr. 4 (S. 4), de formă dreptunghiulară, cu dimensiunile de 10 m x 2 m a avut laturile lungi orientate pe direcția generală nord-sud, fiind executată în apropierea laturii estice a cimitirului; repetele reținute au fost distanța de 4,90 m în linie dreaptă dintre colțul de nord-vest al secțiunii și singurul brad existent în zonă, precum și distanța de 3,80 m dintre colțul de nord-est al secțiunii și gardul dinspre răsărit al cimitirului.

Pe ambele laturi care au fost alese pentru a se executa secțiunile arheologice prevăzute, terenul prezenta ușoare denivelări, fapt care indica prezența unor posibile morminte la nivelul subsolului. La suprafață terenul era înierbat și nu existau semne distinctive (cruci, pietre funerare de căpătâi) care să marcheze vreun mormânt anume.

Săpăturile efectuate în cele două secțiuni arheologice – S. 3 și S. 4- au urmărit în primul rând marcarea gropilor de înmormântare, apoi dezvelirea și cercetarea tuturor scheletelor umane identificate. Adâncimile de săpătură din fiecare secțiune au urmărit atingerea solului viu sau virgin, pe toată suprafața plană ce a rezultat pentru fundurile de șanț, făcând abstracție de postamentele înălțate ori de suprafețele mai adâncite unde au fost descoperite și păstrate mormintele (scheletele).

În S. 3 au fost identificate un număr de șase morminte (M. 7-M. 12), dintre care cinci au fost dezvelite și cercetate integral (M. 7-M. 11), iar unul dintre ele, M. 12, a fost dezvelit și cercetat numai parțial, deoarece o mare parte a scheletului intra sub profilele de vest și de nord ale secțiunii, accesul la acesta fiindu-ne astfel îngădit. În S. 4 au fost identificate un număr de 12 morminte (M.13-M. 24), dintre care numai șapte au fost dezvelite și cercetate integral (M. 14, M. 16, M. 17, M. 19, M. 20, M. 23, M. 24), deoarece în aceste cazuri scheletele, sau numai anumite părți din ele, au fost surprinse întregi în suprafața secțiunii. Aceste patru morminte (M. 13, M. 15, M. 18, M. 22) au fost surprinse parțial în secțiune, anumite părți din scheletul lor intrând mai mult sau mai puțin sub profilele de est și de vest ale secțiunii; mormintele au fost dezvelite și cercetate numai pe porțiunile de schelet care au fost surprinse în suprafața săpată. Un caz izolat este reprezentat de M. 21, mormânt care a fost identificat doar prin groapa sa de înmormântare, al cărui capăt estic ieșea puțin în secțiune din profilul vestic al acesteia. Mormântul respectiv a primit o numerotare, fiind marcat în plan, însă partea de schelet care probabil ar fi putut fi surprinsă în capătul de groapă prezent în secțiune, nu a mai putut fi dezvelită din cauza adâncimii atinse (-1,43 m) și a spațiului îngust de manevră în cazul săpăturii.

În cele două secțiuni cercetate au fost identificate câteva cazuri de înmormântare atipice, care necesită o atenție specială. Este vorba de M. 7/S. 3, M. 23/S. 4 și probabil M. 14/S. 4, acesta din urmă nefiind însă tocmai sigur că s-ar încadra în această categorie (o discuție asupra acestui caz vezi în Catalogul mormintelor). Aceste cazuri au fost considerate drept morminte, fiind numerotate ca atare în șirul mormintelor descoperite. În principiu este vorba despre niște membre inferioare ce au fost tăiate de sub genunchi prin procedee mecanice, care

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

au fost apoi îngropate odată cu înhumarea în cimitir a unor persoane decedate (M. 7 și M. 23). Acestea au fost așezate în gropile de înmormântare imediat deasupra sicriilor celor înhumați în respectivele gropi.

Făcând abstracție de M. 7, M. 23, M. 14 și M. 21 (numai groapa), din celelalte morminte cercetate, patru aparțin unor persoane adulte (M. 12, M. 13, M. 15, M. 16), iar restul de zece sunt morminte de copii, unii dintre aceștia fiind chiar nou-născuți (M. 8, M. 9, M. 10, M. 11, M. 17, M. 18, M. 19, M. 20, M. 22, M. 24). Asupra acestor 14 morminte s-au putut face anumite observații și constatări privitoare la ritul de înmormântare, dar și despre alte aspecte care derivă din acesta.

Referitor la orientarea mormintelor, majoritatea lor respectă dispunerea pe o axă generală est-vest. Această orientare o avem în cazurile lui M. 8, M. 9, M. 10, M. 11, M. 12, M. 13, M. 18, M. 20 și M. 24.

Pentru aceasta, dispunerea în groapă a defuncțiilor s-a făcut cu capul la apus și picioarele spre răsărit în cazurile lui M. 9, M. 10, M. 13, M. 18, M. 20 și M. 24. În schimb M. 8, M. 11 și M. 12 sunt așezate cu capul la răsărit și picioarele spre apus, aceasta fiind o poziție nefirească în practica înmormântărilor din lumea creștină. Revenind la orientarea celorlalte morminte, M. 15, M. 16, M. 17 și M. 19, acestea sunt dispuse pe direcția NEE-SVV, având capul la SVV și picioarele spre NEE; ultimul rămas, M. 22 are orientarea mai clară pe o axă NE-SV, capul fiindu-i la S-V și picioarele spre N-E. Deviațiile de la axa clasică E-V în cazul înmormântărilor se explică de cele mai multe ori prin faptul că în cursul unui an calendaristic punctul cardinal din care răsare soarele este într-o continuă mișcare lentă, fapt care determină și modificarea direcției executării unei gropi de înhumare în funcție de anotimp.

Toți defuncții au fost depuși în gropile de înmormântare în poziția culcat pe spate, având membrele superioare poziționate în mai multe feluri, după cum urmează:

- ambele brațe întinse pe lângă corp (M. 8, M. 13, M. 17, M. 24).
- Ambele antebrațe îndoite din cot și depuse pe bazin (M. 10).
- Brațul stâng întins pe lângă corp și antebrațul drept îndoit din cot și așezat pe piept (M. 9).
- Brațul stâng întins pe lângă corp și antebrațul drept îndoit din cot și depus pe bazin (M. 19, M. 20).
- Brațul drept întins pe lângă corp și antebrațul stâng îndoit din cot și depus pe bazin (M. 11 și M. 22, care nu are brațul drept).
- Brațul drept întins pe lângă corp și antebrațul stâng îndoit din cot și așezat pe abdomen, deasupra bazinului (M. 16).

Legat de poziția membrilor superioare, menționăm că au fost luate în discuție doar acele schelete la care s-au putut face astfel de observații.

Toți defuncții au fost înhumați în sicrie confecționate din lemn, la care s-au folosit cuie de diferite mărimi, îndeosebi la îmbinările laterale de pe colțuri, precum și la capace. Referitor numai la cuiele întrebuințate la coșciuge, o constantă a

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

acestora este faptul că toate cuiele pe care le-am descoperit au capul de batere confecționat în ștanță.

Despre inventarul funerar descoperit și recuperat de la mormintele cercetate nu se pot spune prea multe lucruri, deoarece acesta este extrem de sărac, lipsind cu desăvârșire în cele mai multe cazuri. La M. 16, în zona pieptului, au fost găsite niște accesorii vestimentare, fiind vorba de doi nasturi mici pentru cămașă, de culoare albastră, fiecare fiind prevăzuți cu patru găuri. La M. 24, în palma brațului stâng, s-au găsit două monede identice introduse probabil într-un mic săculeț din material textil; monedele sunt emisiuni cu valoare de 25 de bani din anul 1952.

Din analiza principalelor detalii de săpătură constatate ca urmare a cercetării arheologice efectuate, rezultă că toate mormintele dezvelite și cercetate aparțin unui orizont de înmormântare contemporan, care nu coboară în timp sub mijlocul veacului trecut.

Despre asocierea acestor schelete de persoane mature descoperite și cercetate pe care arheologică cu vreunul dintre personajele despre care se știe că si-a găsit sfârșitul între zidurile pușcăriei politice de la Sighet și care, a fost îngropat apoi pe cuprinsul acestui cimitir, nu putem să facem deocamdată nici o precizare numai din prisma preocupărilor noastre profesionale.

Dintre mormintele descoperite, unul a prezentat un oarecare interes din mai multe puncte de vedere (M. 16/S. 4) și ca urmare acesta a fost recuperat, împachetat și trimis spre examinare și expertizare la I. M. L. București.

Catalogul Mormintelor

Legendă:

1. Vârstă; Adâncime.
2. Forma și umplutura gropii de înmormântare.
3. Starea de conservare.
4. Deranjamente.
5. Orientare.
6. Poziție.
7. Inventar.
8. Alte observații.

Numerotarea mormintelor urmează în continuarea mormintelor descoperite în prima campanie de săpături.

M. 7/S. 3

1. Matur; -1,04 m, profilul de sud S. 3.
2. Groapă aproximativ dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ gălbui nisipos.
3. Relativ bună.
5. Est-Vest.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

8. Este vorba numai despre o parte a membrilor inferioare (tibiile și peroneele ambelor picioare) a unei persoane, care au fost amputate cu mijloace mecanice imediat de sub genunchi. Acestea au fost depuse în groapa de înmormântare a lui M. 8 în momentul înhumării acestuia, fiind așezate deasupra sicriului. Una dintre tibii are laba piciorului poziționată spre vest, iar cealaltă, de lângă profilul sudic al secțiunii, are laba spre est. Aceasta din urmă a fost înfășurată într-un material textil de culoare gri-albăstrie, cu margini tivite, având dimensiunile de 0,80 m x 0,60 m.

M. 8/S. 3

1. Copil mic, probabil nou-născut; -1,06 m, profilul de sud S. 3.
2. Groapă aproximativ dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ gălbui nisipos.
3. Stare de conservare proastă.
4. Schelet întreg, nederanjat.
5. Orientare generală est-vest, având capul la răsărit și picioarele spre apus.
6. Culcat pe spate cu membrele superioare așezate pe lângă corp.
7. Nu are inventar.
8. Defunctul a fost depus la înmormântare într-un sicriu de lemn. Au fost depistate resturi de lemn putrezit și cuie de sicriu cu cap de fabrică. La momentul înhumării lui M. 8, în groapa de înmormântare a acestuia, deasupra sicriului au fost așezate și acele părți provenite de la membrele inferioare ale unei persoane adulte (vezi M. 7).

M. 9/S. 3

1. Copil mic; -0,91 m, profilul de sud S. 3.
2. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ gălbui nisipos.
3. Stare de conservare proastă.
4. Schelet nederanjat, având însă o parte din oase putrezite și dispărute.
5. Orientare generală est-vest, cu capul la apus și picioarele spre răsărit.
6. Culcat pe spate cu brațul stâng întins pe lângă corp și antebrațul drept îndoit din cot și adus în zona pieptului.
7. Nu are inventar.
8. Defunctul a fost depus la înmormântare în sicriu de lemn la care s-au folosit cuie cu cap de fabrică. De remarcat este prezența unei bentițe subțiri din material textil, de culoare albă, lungă de 16 cm, găsită în partea inferioară a scheletului, în zona labelor picioarelor.

M. 10/S. 3.

1. Copil mic; -1.06 m, profilul de sud S. 3.
2. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ gălbui nisipos.
3. Stare de conservare proastă.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

4. Schelet nederanjat, dar foarte prost păstrat; multe dintre oase s-au dizolvat în întregime, fiind vizibilă doar amprenta acestora.
5. Orientare generală est-vest, având capul la apus și picioarele spre răsărit.
6. Culcat pe spate cu antebrațele ușor îndoite din cot și aduse pe bazin.
7. Nu are inventar.
8. Defunctul a fost depus la înmormântare în sicriu de lemn la care s-au folosit cuie cu cap de fabrică.

M. 11/S. 3

1. Copil mic; -0.91 m, profilul de nord S. 3.
2. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ gălbui nisipos.
3. Stare de conservare proastă.
4. Schelet întreg, nederanjat.
5. Orientare generală est-vest, având capul la răsărit și picioarele spre apus.
6. Culcat pe spate cu brațul drept întins pe lângă corp și antebrațul stâng probabil îndoit din cot și depus peste bazin; poziția inițială a antebrațului stâng este incertă deoarece acesta a fost mișcat în momentul putrezirii sicriului și a pătrunderii pământului.
7. Nu are obiecte de inventar. Peste schelet au fost depistate vagi urme de țesătură textilă cu fir metalic, resturi de la vestimentația defunctului.
8. Defunctul a fost depus la înmormântare în sicriu de lemn la care s-au folosit cuie cu cap de fabrică.

M. 12/S. 3

1. Matur; -1,24 m, profilul de nord S. 3.
2. Probabil groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ gălbui nisipos.
3. Relativ bună.
4. Schelet descoperit parțial în colțul de nord-vest la secțiunii.
5. Orientare generală est-vest, având capul la răsărit și picioarele spre apus.
6. Culcat pe spate.
8. Defunctul a fost depus la înmormântare în sicriu de lemn la care s-au folosit cuie de fabrică. Asupra acestui mormânt nu s-au putut face deocamdată decât niște observații sumare, deoarece în secțiune nu s-a dezvelit decât o parte a craniului și umărul stâng cu o porțiune de braț, restul scheletului aflându-se sub profilele de vest și de nord ale secțiunii.

M. 13/ S. 4

1. Matur; -0,98 m, profilul de vest S. 4.
2. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ gălbui nisipos.
3. Relativ bună.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

4. Schelet întreg, nederanjat.
5. Orientare generală est-vest, având capul la apus și picioarele spre răsărit.
6. Culcat pe spate cu ambele brațe întinse pe lângă corp.
7. Nu are obiecte de inventar.
8. Defunctul a fost depus la înmormântare în sicriu de lemn la care s-au folosit cuie de fabrică. De remarcat este faptul că s-a păstrat relativ bine vestimentația și încălțăminta cu care defunctul a fost înmormântat. În picioare a avut o pereche de bocanci din piele neagră, prevăzuți la vârfuri cu plachiuri metalice, tocurile fiind reparate cu suprafețe din cauciuc. În privința vestimentației menționăm că a fost îmbrăcat cu o pereche de pantaloni dintr-o stofă de culoare neagră, iar în partea superioară a corpului a avut un articol de îmbrăcăminte pe care nu îl putem preciza, confecționat dintr-un material sintetic de culoare albastră. Resturile de vestimentație și încălțăminta indică faptul că defunctul a fost bărbat.

M. 14/S. 4

1. Matur; -0,81 m, deasupra, între profilele laterale.
2. Probabil groapă de formă dreptunghiulară. Pământ gălbui nisipos.
3. Relativ bună.
4. Mormânt deranjat de către groapa de înmormântare a lui M. 15, situat în partea vestică. Din M. 14 se păstrează parțial doar membrul inferior stâng (tibia și peroneul), care a fost tăiat în zona genunchiului când s-a săpat groapa lui M. 15.
5. Orientare generală est-vest, cu capul la apus și picioarele spre răsărit.
6. Culcat pe spate.
7. Nu are obiecte de inventar.
8. Au fost depistate urme de lemn putrezit și cuie de sicriu cu cap de fabrică. Prezența izolată numai a unei părți de membru inferior ridică anumite semne de întrebare. În primul rând este ciudată lipsa părții inferioare a celuilalt picior, care trebuia să fie în poziție alăturată, tăiat în aceeași zonă, asemenea perechii lui, de către groapa lui M. 15. Tibia descoperită nu prezintă însă urme clare de tăiere mecanică, fiind evidentă mai mult tăierea ei în momentul când s-a săpat groapa lui M. 15. Urmele de lemn putrezit indică faptul că M. 14 a fost înhumat în sicriu. O posibilă explicație ar fi că la momentul înhumării, M. 14 nu a avut piciorul drept sau cel puțin partea inferioară a acestuia. Un alt aspect ciudat este reprezentat de faptul că în groapa lui M. 15, care este un mormânt ulterior, nu s-au găsit resturile deranjate ale scheletului lui M. 14, care, în astfel de cazuri, ar fi trebuit să se afle deasupra mormântului mai nou. O posibilă explicație în acest caz ar fi ca cei care au săpat groapa lui M. 15, atunci când au dat peste osemintele lui M. 14, le-au recuperat și le-au reînhumat apoi undeva prin apropiere, într-o altă groapă. Ținând cont de relativa complexitate a acestui caz, nu putem exclude în totalitate și varianta îngropării în cimitir, într-o lădiță de lemn, a unei părți de membru inferior ce a fost cândva amputată de la un personaj în viață, care apoi, printr-o întâmplare, a fost din nou atinsă în momentul când s-a săpat groapa pentru înhumarea lui M. 15.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

M. 15/S. 4

1. Matur; -1,36 m, profilul de vest S. 4.
2. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ gălbui nisipos.
3. Relativ bună.
4. Scheletul este probabil nederanjat. De la nivelul superior al tibiilor, întregul schelet intră în profilul vestic la secțiunii. M. 15 deranjează pe M. 14, fiind mai nou decât acesta (?).
5. Orientare nord-est est-sud-vest vest; capul la sud-vest și picioarele la nord-est.
6. Culcat pe spate.
7. Nu are inventar.
8. În secțiune sunt vizibile parțial doar tibiile și calcaneele membrelor inferioare. Defunctul a fost depus în sicriu de lemn la care s-au întrebuințat cuie cu cap de fabrică.

M. 16/S.4

1. Matur; -1,50 m, profilul de vest S. 4.
2. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ gălbui nisipos.
3. Relativ bună.
4. Schelet întreg, nederanjat. M. 16 deranjează parțial pe M. 17.
5. Orientare nord-est est-sud-vest vest; capul la sud-vest și picioarele spre nord-est.
6. Culcat pe spate cu brațul drept întins pe lângă corp și antebrațul stâng îndoit din cot și așezat deasupra bazinului.
7. În zona pieptului au fost găsiți doi nasturi mici pentru cămașă, de culoare albastră, fiecare fiind prevăzuți cu patru găuri.
8. Defunctul a fost depus în sicriu de lemn la care s-au întrebuințat cuie cu cap de fabrică. În zona bazinului și în anumite locuri de pe coloana vertebrală s-au găsit câteva mici fragmente de material textil, provenite de la vestimentație. Scheletul aparține probabil unei persoane de sex bărbătesc, având la deces o vârstă mai înaintată. Dentiția îi lipsește aproape în întregime, doar un singur dinte fiind descoperit pe maxilarul inferior. M. 16 este un mormânt mai nou decât M. 17 pe care îl deranjează parțial. Scheletul lui M. 16 a fost recuperat și trimis spre expertizare la I.M.L. București.

M. 17/S. 4

1. Copil; -0,93 m, profilul de est S. 4.
2. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ gălbui nisipos.
3. Precară.
4. Schelet deranjat parțial, în partea sa stângă, spre nord, de groapa lui M. 16.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

5. Orientare nord-est est-sud-vest vest; capul la sud-vest și picioarele spre nord-est.
6. Culcat pe spate cu ambele brațe întinse pe lângă corp.
7. Nu are inventar.
8. Defunctul a fost depus în sicriu de lemn la care s-au folosit cuie cu cap de fabrică.

M. 18/S. 4.

1. Copil (probabil adolescentin); -1,15 m, profilul de est S. 4.
2. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ gălbui nisipos.
3. Precară.
4. Schelet probabil întreg și nederanjat. De la nivelul superior la pieptului întregul schelet intră sub profilul de est la secțiunii.
5. Orientarea generală est-vest, cu capul la apus și picioarele spre răsărit.
6. Culcat pe spate cu brațele pe lângă corp; poziția antebrațelor nu s-a putut observa.
7. În partea de schelet vizibilă în secțiune nu are inventar.
8. Defunctul a fost depus în sicriu de lemn la care s-au întrebuințat cuie cu cap de fabrică.

M. 19/S. 4

1. Copil; -1,29 m, deasupra, între profilele laterale.
2. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ gălbui nisipos.
3. Relativ bună.
4. Schelet întreg, nederanjat.
5. Orientare nord-est est-sud-vest vest; capul la sud –vest și picioarele spre nord-est.
6. Culcat pe spate cu brațul stâng întins pe lângă corp și antebrațul drept ușor îndoit din cot și depus pe extremitatea bazinului.
7. Nu are obiecte de inventar.
8. Defunctul a fost depus în sicriu de lemn la care s-au folosit cuie cu cap de fabrică. Menționăm faptul că din vestimentația defunctului nu s-a mai păstrat nimic, însă în picioare se mai conservă precar niște pantofiori din piele de culoare maroniu-vișinie.

M. 20/S. 4

1. Copil; -1,26 m, profilul de est S. 4
2. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ gălbui nisipos.
3. Precară.
4. Schelet întreg, nederanjat.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

5. Orientare generală est-vest, cu capul la apus și picioarele spre răsărit.
6. Culcat pe spate cu brațul stâng întins pe lângă corp și antebrațul drept îndoit din cot și depus pe bazin.
7. Nu are obiecte de inventar.
8. Defunctul a fost depus în sicriu de lemn la care s-au folosit cuie cu cap de fabrică.

M. 21/S. 4.

Groapă de mormânt identificată aproape de colțul sud-estic la secțiunii. Capătul dinspre est al gropii iese din profilul vestic al secțiunii pe o lungime de 0,26 m. S-a mers în adâncime pe conturul vizibil la gropii până la -1,43 m, scheletul nefiind însă atins, acesta aflându-se la o adâncime ceva mai mare. Existența sigură pe acel loc a unui mormânt, ne-a determinat să-l enumerăm în continuarea celorlalte morminte descoperite, deși scheletul nu a fost încă dezvelit.

M. 22/S. 4

1. Copil; -0,85 m, profilul de est S. 4.
2. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ gălbui nisipos.
3. Precară.
4. Schelet deranjat în partea sa dreaptă, la sud-est, probabil de groapa unui alt mormânt ulterior.
5. Orientare nord est-sud-vest, cu capul la sud-vest și picioarele spre nord-est.
6. Culcat pe spate cu antebrațul stâng ușor îndoit din cot și adus pe bazin; brațul drept nu-l are, fiind deranjat de groapa unui mormânt alăturat.
7. Nu are obiecte de inventar.
8. Defunctul a fost depus în sicriu de lemn la care s-au folosit cuie cu cap de fabrică.

M. 23/S. 4

1. Matur; -0,82 m, profilul de est S. 4.
2. Groapa lui M. 22.
3. Relativ bună.
4. Schelet incomplet. Este vorba despre o tibie și un peroneu, care reprezintă numai o parte dintr-un membru inferior.
5. Orientare est-vest, cu laba piciorului înspre vest.
8. În acest caz este vorba despre un picior de persoană adultă, amputat cu mijloace mecanice, care a fost îngropat odată cu M. 22 în groapa acestuia, fiind așezat deasupra sicriului. Tăietura piciorului a fost făcută imediat sub genunchi.

M. 24/S. 4

1. Copil; -1,17 m, profilul de sud. S. 4.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

2. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ gălbui nisipos.
3. Precară.
4. Schelet întreg, nederanjat.
5. Orientare generală est-vest, cu capul la apus și picioarele spre răsărit.
6. Culcat pe spate cu ambele brațe întinse pe lângă corp.
7. În palma de la mâna stângă a avut două monede, lipite una de alta, care au fost introduse probabil într-un mic săculeț din material textil, a căror urme mai erau încă vizibile la momentul descoperirii. Monedele sunt identice, ambele fiind o emisiune cu valoare de 25 de bani din anul 1952.
8. Defunctul a fost depus în sicriu de lemn la care s-au folosit cuie cu cap de fabrică.

Dr. Gheorghe Petrov
Arheolog expert

Catalogul Mormintelor

Legendă:

9. Vârsta; Adâncime
10. Forma și umplutura gropii de înmormântare
11. Stare de conservare
12. Deranjamente
13. Orientare
14. Poziție
15. Inventare
16. Alte observații

M1/S1

9. Matur; -0,87 m, profilul de sud-est S1
10. Groapă de formă ușor trapezoidală având colțurile rotunjite. Pământ cenușiu, lut gălbui-marونیu, pietriș
11. Precară
12. Schelet întreg, nederanjat.
13. Orientare generală est-vest, cu capul spre răsărit și picioarele spre apus.
14. Culcat pe spate cu antebrațele îndoite din cot și aduse pe bazin; picioarele sunt paralele
15. Nu are inventar
16. Defunctul a fost depus la înmormântare în sicriu de lemn. Au fost depistate urme de lemn putrezit și cuie de sicriu cu cap de fabrică.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

M2/S1

1. Adolescent; -0,99 m, profilul de sud-est S1
2. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ cenușiu, lut gălbui-marونیu, pietriș
3. Precară
4. Schelet întreg, nederanjat. Labele ambelor picioare intră în profilul de sud-est al secțiunii
5. Orientare generală est-vest, cu capul spre apus și picioarele spre răsărit.
9. Culcat pe spate cu brațul drept întins pe lângă corp și antebrațul stâng îndoit din cot și deșus pe abdomen; picioarele sunt paralele
10. Nu are inventar
11. Defunctul a fost deșus la înmormântare în sicriu de lemn. Au fost depistate urme de lemn putrezit și cuie de sicriu cu cap de fabrică. Calota craniană a fost tăiată intenționat, deșupra orbitelor, pe toată circumferința, lucru care presupune faptul că defunctul a fost autopsiat înainte de a fi înhumat

M3/S1

1. Matur; -0,88 m, profilul de nord-vest S1
2. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ cenușiu, lut gălbui-marونیu, pietriș
3. Relativ bună
4. Schelet întreg, nederanjat
5. Orientare generală est-vest, cu capul spre răsărit și picioarele spre apus.
6. Culcat pe spate cu antebrațele îndoite din cot și împreunate pe bazin; în privința picioarelor, la partea lor inferioară, tibiile sunt suprapuse (stânga peste dreapta)
7. Nu are inventar
8. Defunctul a fost deșus la înmormântare în sicriu de lemn. Au fost depistate urme de lemn putrezit și cuie de sicriu cu cap de fabrică. S-a remarcat faptul că la nivelul maxilarelor scheletul este lipsit complet de dantură .

M4/S1

9. Matur; -0,77 m, profilul de nord-vest S1
10. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ cenușiu, lut gălbui-marونیu, pietricele
11. Precară
12. Schelet întreg, nederanjat. De la nivelul tibiilor, membrele inferioare intră în profilul de sud-est al secțiunii.
13. Orientare generală est-vest, cu capul spre răsărit și picioarele spre apus.
14. Culcat pe spate cu antebrațele îndoite din cot și aduse pe bazin; picioarele sunt paralele

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

15. În partea superioară a bazinului s-a descoperit o capsă metalică de haină iar lângă cotul stâng, pe interior, s-a aflat o sipcă de țigaretă, de culoare rubinie, lungă de 7 cm, confecționată dintr-un material sintetic.
16. Defunctul a fost depus la înmormântare în sicriu de lemn. Au fost depistate urme clare de lemn putrezit și cuie de sicriu cu cap de fabrică.

M5/S1

10. Matur; -0,79 m, profilul de sud-est S1
11. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ cenușiu, lut gălbui-maroniu, pietricele
12. Relativ bună
13. Schelet întreg, nederanjat. De la nivelul pieptului, scheletul intră oblic în profilul de sud-est al secțiunii.
14. Orientare generală est-vest, cu capul spre răsărit și picioarele spre apus.
15. Culcat pe spate. Brațul stâng este întins pe lângă corp, palma fiind sub bazin. Antebrațul drept este îndoit din cot și depus pe abdomen; acesta a fost descoperit într-o poziție nefirească, datorită deplasării lui de către pământul căzut în coșciug; picioarele sunt paralele
16. Pe mijlocul bazinului, în zona osului sacru, a fost găsită o copcă metalică pentru îmbrăcăminte de tip moș și babă; ambele componente împreunate au o lungime de 4 cm și o lățime, în zona de dezvoltare maximă, de 1,8 cm. Deasupra bazinului, lângă coloana vertebrală, s-a mai găsit un mic nasture, confecționat probabil dintr-un material sintetic, prevăzut cu patru găuri și având un diametru de 9 mm
17. Defunctul a fost depus la înmormântare în sicriu de lemn. Au fost depistate urme de lemn putrezit și cuie de sicriu cu cap de fabrică.

M6/S1

8. Matur; -0,92 m, profilul de sud-est S1
9. Groapă de formă dreptunghiulară având colțurile rotunjite. Pământ cenușiu, lut gălbui-maroniu, pietricele rare
10. Relativ bună
11. Scheletul este probabil nederanjat. De la nivelul superior al tibiilor membrilor inferioare, întregul schelet intră în profilul de sud-est al secțiunii
12. Orientare generală est-vest, cu capul spre răsărit și picioarele spre apus.
13. Culcat pe spate cu picioarele paralele
14. Nu are inventar
15. În secțiune sunt vizibile, parțial doar tibiile și calceneele de la membrele inferioare. Defunctul a fost depus la înmormântare în sicriu de lemn, de la acesta provenind resturi de lemn putrezit și cuie de sicriu cu cap de fabrică.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

FOLOGRAFII ȘANTIERUL ARHEOLOGIC SIGHET

NOIEMBRIE 2006

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

Anexa 3

LISTA PARTICIPANȚILOR LA SĂPĂTURILE DE LA SIGHET

CAMPANIA 2006

La săpăturile arheologice începute în „Cimitirul săracilor” din Sighetu-Marmației, în perioada 17-21 iulie 2006, inițiate de **Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România**, în parteneriat cu **Fundația Academia Civică – Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței**, au participat:

Marius OPREA – Președintele Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Stejărel OLARU – Director general al Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Andrei MURARU – Șeful Biroului Cercetare în Arhive, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Cosmin BUDEANĂ – expert, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Mihai BURCEA – expert, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Iulia VLADIMIROV – expert, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Mihail BUMBEȘ – expert, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Marius STAN – expert, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Cristina BORDAȘ – expert, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Dumitru LĂCĂTUȘU – expert, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Sabina NECULA – expert, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Str. Matei Voievod nr. 18, sector 2, București

Telefon: +40 21 252 7556 / +40 21 252 7557

Fax: +40 21 252 4860

Web: www.crimelecomunismului.ro / www.iiccr.ro

E-mail: office@iiccr.ro

Gheorghe Mihai BÂRLEA – Director al Muzeului Memorialului Victimelor Comunismului și al Rezistenței

Gheorghe PETROV – arheolog expert, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj

Horățiu GROZA – arheolog, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj

Paul SCROBOTĂ – muzeograf arheolog, Muzeul de Istorie Aiud

Dan VOINEA – General maior, Adjunct al Secției Parchetelor Parchetelor Militare din Parchetul General

Viorel SISERMAN – colonel magistrat, prim procuror militar adjunct la Parchetul de lângă Tribunalul Militar Cluj

Viorel **PANAITESCU** – Profesor Dr., Antropolog, Medic legist la IML București

Alin CĂPÎLNEANU – medic legist șef al județului Maramureș

Septimiu TURCUȘ – căpitan magistrat, procuror militar la Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Cluj

Cătălin NEGULESCU – comisar șef, ofițer specialist în cadrul IGPR – Direcția Investigații Criminale

Marius NICOLAE – subcomisar, ofițer specialist II în cadrul DGPMB – Serviciul Investigații Criminale

Ciprian **STOICA** – Inspector Principal în cadrul DGPMB – Serviciul Investigații Criminale

Constantin NEACȘU – agent principal, specialist criminalist în cadrul DGPMB – Serviciul Criminalistic